

Teurastuksesta.

Tunteeko eläin kuolemanpelkoa?

Jättiläisaskelin on teurastuskysymys edistynyt maasamme viime aikoina. Kilvan rakennetaan kaupunkeihimme miljoonia maksavia teurastamoja, toinen toistaan upeampia. Tampereella, Viipurissa niitä on jo valmiina, Lahdessa j. n. e., lukuunottamatta pääkaupungin parisen miljoonaa maksavaa laitosta, niitä par'aikaa rakennetaan. Lihatarkastuspakkoa koetetaan saada kaikkialle, vastuksista ja vaikeuksista huolimatta. Ja itse teurastustakin toimitetaan jo ainakin osaksi noudattamalla voimassa olevia asetuksia melko yleisesti.

Punasena lankana kautta kaikkien teurastamojen kulkee räikeä välinpitämättömyys eläinten kuolemanpelon suhteen, huolimatta siitä, että tällä seikalla on sangen suuri sekä moraalinen että taloudellinen kuin myös terveydellinen merkityksensä.

Tarkotan sitä epäkohtaa, ettei yhdessäkään teurastamossa ole otettu huomioon niitä varovaisuuskeinoja, joiden avulla eläinten kuljettaminen teurastushalleihin kävisi helpommaksi sekä itse teurastus tuottaisi eläimille vähemmän kuolemankammoa ja -pelkoa. Nyt laahataan ja kiskotaan eläimet jos jonkinmoisilla pakkokeinoilla halleihin, joista heitä vastaan löyhkää jo ennen teurastettujen eläinten verestä ja ulostuksista syntyvä katku, ja itse tainnuttaminen ja teurastus toimitetaan halleissa, joissa permannoilla viruu joukottain kuoleman kanssa kamppailevia onnettomuustovereita, kiikeissä roikkuu nylettyjä ruumiita.

Suomen Eläinsuojelusyhdistyksen puolelta on näiden epäkohtain poistamiseksi ja ajan vaatimuksia vastaavien kuljetus- ja tainnutustapojen aikaansaamiseksi pontevasti

taisteltu, mutta tuloksitta — sillä ne, joilla valta on, ja niiden sekä koti- että ulkomaalaiset kätyrit ja neuvonantajat ovat sitä mieltä, että eläimet eivät tunne kuolemanpelkoa, joten kaikki nuo varokeinot ovat turhia ja vain kuluja kysyviä.

Olkootpa heidän mielipiteensä mitä laatua tahansa ja luulkootpa he vain, etteivät eläimet, jos teurastamot pidetään puhtaina, tunne kuolemanpelkoa ja kärsi sitä tuntiesseen, meidän mielipiteemme ovat erilaiset, ne ovat aivan päinvastaiset, sillä me emme konsanaan luovu jo lapsuuden kokemuksen todistamasta mielipiteestämme, että eläin tuntee kuolemankauhua. Eikö jo omituinen mölinä, alileuvan tutiseminen, nahassa ilmestyvät nykäykset, silmäterien laajeneminen osoita, että eläin on selvillä asiasta, joka koskee sen olemassaolemisen lopettamista. Kuka hevostmies ei olisi huomannut ajokkinsa outoja katseita, sen kummallisia päris-telemisiä sivuuttaessaan paikan, jossa verta on vuodatettu! Emmekö olisi nähneet millä innolla ja päättäväisyydellä lammak lyö etujalkojansa maahan ja kaappii niillä kun se tuntee ja huomaa teurastajan sitä lähenevän. Niin pitkälle taapäin ajassa, kuin muistini kantaa, muistan savolaisten, hämäläisten maininneen, että eläin pelkää tuoreen veren hajua.

Epäilemättä pelkää eläin kuolemaa. Lainaan tähän Pariisin teurastamon johtajan, hra Herbquin'in tietorikkaasta teoksesta muutamia esimerkkiä, joiden avulla hän tahtoo saada todistetuksi, että kuolemanpelko kokonaan lamauttaa eläimen toiminta- ja puolustushalun ja kyvyn.

„Calzirin kaupungissa Pohjois-Ranskassa raivosi kerran vesikauhu koirissa, jonka johdosta annettiin määräys, että koirat olivat tapettavat. Kaikki kiinnisaadut koirat suljettiin tyhjään makasiiniin, jossa kaksi rautapäisillä nuijilla varustettua miestä toimi pyöveleinä. Koira lyötiin siihen paikkaan, jossa pääkalloluu muodostuu kuonoksi. Yhden iskun seuraus oli kuolemaa tuottava.

Oli opettavaista, vaikka sangen sääliä, tutkijana tarkastaa koirain menettelyä kun ne näkivät toverin toisensa jälkeen kaatuvan ankarasta nuijan iskusta. Aniharva koetti paeta pyöveliään, ne seisivat kaikki hännät riipuksissa tuijottaen eteensä. Ne seisivat niin liikkumattomina, että toisia täytyi työntämällä työntää tieltä pois, jotta saataisiin lyötävä vuorostaan esille. Oli kuin ne olisivat olleet kuolleita. Tästä tulikin päätökseen, että koirat olivat kauhusta

jähmettyneet, lamauneet, halvatut. Vakautuakseni päätöksestäni pistin muutamia koiria neulalla ihoon. Piston seurauksena oli tuskin näkyvä nykäys ihossa. Jatkoin sitten kokeitani eräässä sikateurastamossa. Tutkimuksieni tulos oli sama. Kuolemanpelko oli eläimissä niin suuri, että ne lamautuivat toisten kaatuessa“.

Hyvin selviä kuolemanpelon oireita osoittavat myöskin hevoset. Eräs ratsuväen upseeri, joka otti osaa suuriin ratsuväkiryännäköihin Mars la Tourin ja Vionoilien luona (Ranskalais-saksalaisessa sodassa 1871) kertoo miten hevoset kuulasateessa surunvoittoisesti hiruivat ja miten pelko aikaansai vaahdon vuotoa sieraimista.

Metzin taistelun jälkeen koottiin kentillä sikinsokin juoksevat hevoset eräälle aukeelle tarkastettaviksi.

Kykenemättömät, luvultaan 500 kpl., määrättiin ammuttaviksi. Määrättyä sen komennuskunnan päälliköksi, jonka osaksi tuli hevosten ampuminen, oli minulla tilaisuus tehdä havaintojani. Kun oli mahdotonta kuopata hevoset, määräsin ne asetettaviksi riveihin erään syvän kivilouhimojyrkanteen reunalle takapuoli jyrkanteeseen päin, niin että kun kuula takaapäin suunnattuna sattui päähän, niin hevonen putosi jyrkanteeseen.

Tämän kauhean toimituksen kestäessä huomasi selvästi, että hevoset hyvin tiesivät, mikä heitä odotti. Heidän surunvoittoisa pärskymisensä liikutti sydäntäni. Viisaissa silmissä näki kuoleman kauhun leiman, eläinten kupeet värisivät ja ruumis hikoili tavalla, joka suuresti erosi työn ja liiallisen rasituksen synnyttämästä hikoilemisesta. Vähemmin haavoitetut saatiin suurella vaivalla asetetuiksi jyrkanteen reunalle, ne potkivat, tavoittelivat miehiä hampailaan purrakseen sekä vapisivat kovasti kauhusta. Ne tiesivät kuoleman odottavan heitä jyrkanteen reunalla.

Omin silmin olen monesti nähnyt, että hevoset, jotka aivan kuivina talutettiin teurastushuoneen ovelle, teurastushalliin tuotuna ja tattarien ryhdyttyä niitä kiinnisittomaan, viiden kuuden minuutin kuluessa peittyivät valkoseen vaahtoon. Sydäntä särkevää oli niiden silmistä lukea sitä sielun tuskaa, mitä ne tunsivat tattarien niiden päitä vääntäessä, ja tylsän linkkuveitsen ensi kertaa viiltäessä kaulanahkaa rikki. En ole toistaiseksi voinut loppuun asti seurata onnettomien uhrien kauheita tuskia enkä löydä sanoja niitä kuvatakseni.

Kun siis tiedämme, että eläimet pelkäävät kuolemaa, on meidän pyhä velvollisuutemme *aina ja nytkin alkavalla teurastusajalla* tehdä kaikki voitavamme, lieventääksemme teurastuseläinten tuskia.

Tässä tahdon antaa lukijoille neuvoja tämän velvollisuuden täyttämiseksi.

T. K. F.

Teurastusasetus.

Hänen Majesteettinsa Keisari on Keisarillisen Suomen Senaatin alamaisesta esityksestä suvainnut 1/14 p:nä Elokuuta 1902 Pietarhovissa Armossa vahvistaa seuraavan asetuksen.

1 §.

Kotieläimiä, lukuunottamatta siipikarjaa, älköön teurastettako muulla tavoin kuin eläimen tainnuttamisen jälkeen joko lyömällä sitä otsaluuta vastaan taikka käyttämällä teurastus- tahi ampumanaamaria, taikkapa laukauksella ampuma-aseesta eläimen otsaluuta tahi korvan juuren alaosaa vastaan; ollen eläimen silmät silloin pidettävät tarkoin peitettyinä.

Kotieläimen äkkiä sairastuttua tahi muun tapaturman kohdattua toimitettakoon kuitenkin, jos asianhaarat sitä vaativat, teurastus muulla tavalla; ollen kuitenkin varteenotettava, että sitä keinoa käytetään, joka eläimelle tuottaa vähimmän kärsimyksen.

Teurastusta älköön toimittako muu kuin täysikasvanut henkilö.

2 §.

Siipikarjan kyneminen sekä muun kotieläimen nylkeminen tahi ylösripustaminen, ennenkuin kuolema on kohdanut, olkoon kielletty.

3 §.

Kotieläimen teurastus on toimitettava suljetussa huoneistossa. Jos sellaista huoneistoa ei ole saatavissa, milloin teurastusta ei toimiteta ammattimaisesti, voidaan muuta paikkaa, joka ei ole kadulta tahi yleiseltä tieltä näkyvissä, teurastukseen käyttää.

4 §.

Tämän asetuksen rikkominen rangaistaan enintään sadanviidenkymmenen markan sakolla.

Teurastuksesta.

Nykyisissä oloissa on teurastus välttämätön ja yhä uusiutuva työ, joka oikein suoritettuna tuottaa maanviljelijöille suuren tulon, samalla kuin se ylläpitää monilukuisen teurastajain ja välikauppiaiden lauman. Jos on kyseessä *kotitarveteurastus*, niin jäävät viimeksimainitut pois ja muutenkin eroaa se monessa suhteessa myytäväksiteurastuksesta.

Meillä on tapana hukata suuri osa teuraista syksyllä, jotenka muodostuu n. s. syysteurastus eli joukkoteurastus sekä kotitarpeeksi että kaupaksi vietäväksi. Tämä asiantila on usein olosuhteitten vaatima, sillä kukin harkitseva maanviljelijä tekee syksyllä tarkat laskelmat siitä, monelleko eläimelle hänellä riittää rehuja ja monelleko hän mahdollisesti jaksaa ostaa tarvittavat rehuvarat. Kun hän on siitä selvillä, montako voidaan talven yli viedä, on hänellä myös tiedossa, kuinka monta on lopetettava. Päätettyään, kuinka suuri joukko on teurastettava, hänellä on edessä tarkka teuraseläinten valinta, joka riippuu tarkastuskirjanpidon antamista tuloksista sekä useista muista seikoista. Kun näin tiedämme yksilöt, niin on näitä käytävä sopivalla tavalla lihoittamaan, jotta niistä teurastettaessa saataisiin mitä parhain tulos. Luonnollisesti joutuvat varsinaiset syöttiläät, kuten usein siat ja nuori teuraskarja, heti alunpitäin erikoisia lihotusperiaatteita noudattaen kasvatettaviksi, mutta aina on pidettävä huoli siitä, että, tulivat lihat sitte markkinoille vietäviksi tahi kotona käytettäviksi, ne ovat niin hyviä kuin mahdollista.

Poikkeustapauksia on tietysti, kuten esim. tapaturmaisesti loukkaantuneiden eläinten lopettaminen, jolloin luonnollisesti lihotus jää tekemättä.

Kun on saatu eläin siihen kuntoon, että ei enää katsota kannattavan lihotusta jatkaa, määrätään teurastuspäivä ja laitetaan kaikki tarvittavat välineet kuntoon, jotta toimitus voisi tapahtua täydessä järjestyksessä. Toivottava olisi ett'ei kaikkien pienempiäkin teurastuksia varten tarvitsisi noutaa teurastajaa muualta, vaan että joku kotoväestä voisi nämä toimittaa.

Teurastuspaikkana on käytettävä erikoinen suljettu huoneusto tai vaja, jossa toimitus tapahtuu, ilman että sitä pääsee joku toinen eläin tahi asiaton ihminen näkemään. Ennen kaikkea on varottava etteivät asiantuntijamättömät lapset ole saapuvilla teurastettaessa.

Eläin on ennen veren juoksuttamista *täydellisesti tainnutettava* ja tämän voi toimittaa joko lyömällä sitä otsaluuta vastaan iskukirveellä, käyttämällä iskunaamaria, ampuma-asetta tai teurastuskonetta. *Varmimpana tapana on pidettävä teurastuskoneen eli n. s. ampumakoneen käyttöä*, mutta sen oikea käsitteleminen vaatii harjaantumista. Jos ei saada, esim. tapaturman takia, luotia osumaan oikeaan paikkaan, niin laukausta ei seuraa tainnutus ja silloin on pikaisesti ammuttava uudestaan tahi toisella tavalla, esim. lyömällä tainnutettava.*

Kun eläin on tainnutettu, on katsottava, että sen ruumis joutuu sellaiseen asentoon, että veri pistettäessä esteettömästi pääsee valumaan ulos. Parhaimmin virtaa veri ruumiista, jos ainoastaan rintapää auastaan ja katkaistaan suuret verisuonet, leikkaamalla ne poikki läheltä ensimmäistä kylkiluuparia. Tällöin on varottava, ettei sydän vahingoitu, sillä rikkonaisena se ei voi pusertaa ulos niin paljoa verta kuin ehjänä; samalla on katsottava, että aukko rintapäässä tulee niin suureksi, että veri vapaasti pääsee verkemaan, ja verisuonien suihin mahdollisesti hyytyvä veri poistettakoon.

Jotta veri voitaisiin ravinnoiksi käyttää, on sitä, sen astiaan juostessa, voimakkaasti sekoitettava; tällä tavoin es-tyy veren maksoittuminen ja syyaine erottuu. Kun veri on niin tyystin kuin mahdollista juossut ulos, on käytävä nylkemispuuhiin, joita täytyy pitää hyvin tärkeinä, sillä nahassa on suuri osa eläimen hinnasta. Yleensä on pyrittävä siihen, että saadaan niin ehyt nahka kuin suinkin. Luonnollista on, että tulee käyttää teräviä veistä nylkiessä, mutta samalla on muistettava, että sopivasti kirveen hamaralla ja paikoin terälläkin lyöden päästään vähällä vaivalla. Osa nylkemistä on mukavin toimittaa ruumiin ollessa maassa, mutta kupeet, selkäpuoli ja raajain yläosat paljastettakoon vasta kinteriissä.

Mukavinta olisi teuraan omistajalle, jollei hän nahkaa kotona käytä, myydä se heti teurastuspaikalla, mutta useimmin ei voi näin tehdä, vaan on nahka säilytettävä jonkun aikaa. Paras säilytyskeino on nahan suolaaminen; tosin

* Varovaisuuden vuoksi on parasta ottaa iskukirves teurastuspaikalle ja pistää useampi patruuna mukaan.

suola tulee maksamaan hiukan, mutta tuntuvasti parempi hinta korvaa tämän menon. Varsin tavallinen säilytyskeino on kuivaaminen, mutta nahasta saa paremman hinnan suolattuna.

Kun nahka on poistettu, käydään ruumista aukaisemaan. Tämä työ on alettava silloin, kun ruumis on maassa, esim. rinnan aukilyönti sekä pään katkaisu. Varovasti on aukaiseminen ja sitä seuraava sisäelinten ulosotto toimitettava, sillä monet osat, kuten keuhkot, sydän ja maksa, ovat tärkeitä ravintoaineita, kun taas toiset, kuten suolisto ja rasva, ovat raaka-aineita makkaran- ja saippuanvalmistuksessa. Taitava ja tarkka teurastaja tuottaa paljon suuremman tulon teurastuksesta eläimenomistajalle kuin huolimaton.

Senkin takia on ruumiin puhdistus varoen toimitettava, ett'eivät lihat vertyisi eivätkä muutenkaan likaantuisi, sillä verinen tahi likainen ruumis on hyvin vaikea saada puhtaaksi. On näet muistettava, ettei tule vedellä puhdistaa lihoja, vaan on ne puhtaalla pyyhkeellä puhdistettava. Kaikissa tapauksissa on koetettava saada niin puhdas liha kuin mahdollista, sillä siistin- ja maukkaannäköisestä lihasta saadaan suurempi hinta kuin huonosti hoidetusta.

Teurastuksen jälkeen tulee jättää liha joksikin aikaa riippumaan, jotta se tuuleentuisi ja jäähtyisi, ja vasta tämän jälkeen on käytävä käsiksi lihan paloitteluun. (Ks. „Teurastelinten ruumiin paloittelu“).

Sikojen teurastus eroaa edellisestä pääasiassa siinä, että siat tulevat kaltattaviksi, jolloin on varottava, ettei varsinkaan myytäväksi aijottu ruumiis naarmutu eikä pala. Jos on teurastettavana vanha karju, niin on se, jos kohta aikaa sitte leikattu, monesti nylettävä. Hammas ei pysty hyvin karjun pintaan, josta sen sijaan voi valmistaa melko hyvää mänttinahkaa.

Pienempien eläinten teurastuksessa on tietysti noudatettava samoja periaatteita kuin yllä on esitetty: tuskaton loppu ja kaikkien jollain tavoin käytettäviksi kelpaavien osien tarkoituksen mukainen käsittely, jotta päästäisiin taloudellisesti edulliseen tulokseen.

Tämä taloudellinen puoli on äärettömän tärkeä, ja siinä suhteessa parhaiten tulosten saavuttaminen ei riipu vain teurastuksesta ja sen jälkeisestä käsittelystä, vaan monesta muustakin seikasta. Niinpä olisi päästävä irti noista turhista ja maamiehen sekä kuluttajain kustannuksella elävistä liha- ja muiden teurastustuotteiden välittäjistä.

O. Tudeer.

Hevosten teurastaminen.

Hevosen teurastaminen tapahtuu samojen sääntöjen mukaan kuin nautaeläinten. Kotitarpeita varten ei meillä vielä teurasteta montakaan hevosta, vaan vientitavaraksi niitä jo lopetetaan tuhansia vuodessa.

Kaikkein edullisinta on hevosen elävänä myyminen mieluummin teurastajille, jotka toimivat eläinsuojelusyhdistysten valvonnan alla.

T. K. F.

Teurastus eli ampumakoneen käyttäminen.

Teurastuskonetta on kahta suuruutta:

1) *Suurempi*, jota käytetään nautaeläinten ja hevosten teurastuksessa, ja 2) *pienempi*, jolla vasikoita, lampaita y. m. pienempiä kotieläimiä tainnutetaan.

Ampumakonetta saa käyttää jokainen *täysi-ikäinen* henkilö, joka tarkasti on pannut mieleensä sen käyttöohjeet. Luonnollista on myöskin, että koneen käyttäjän tulee olla täysin selvä (ei juopunut).

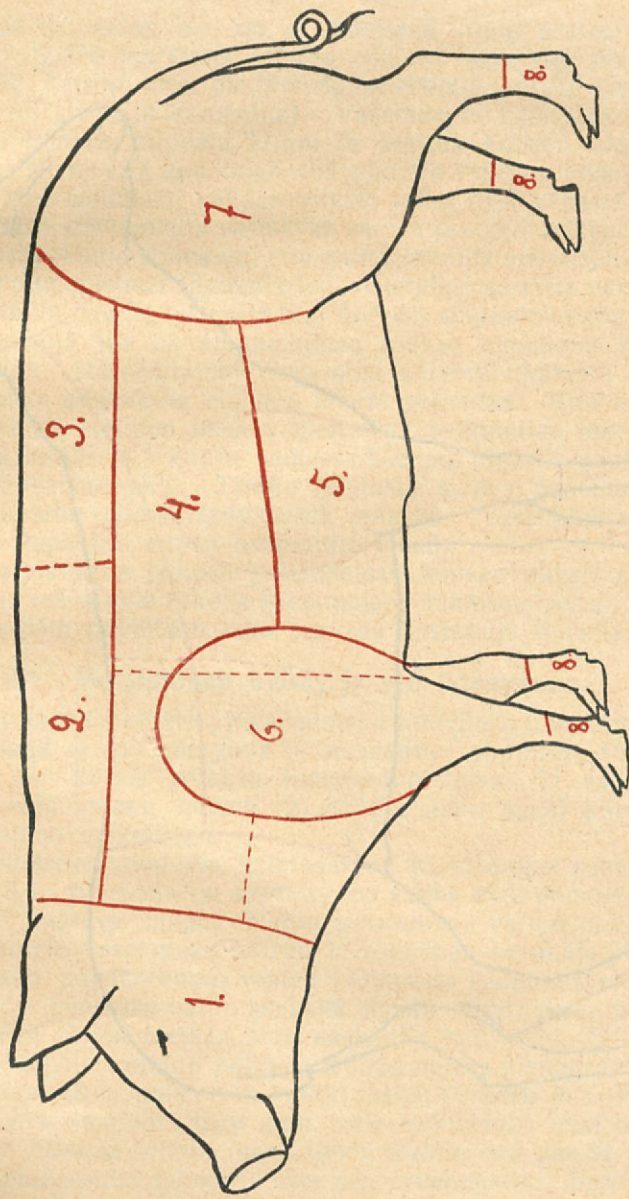
Tapaturmien välttämiseksi on ampumakoneen käyttämisessä noudatettava suurinta *varovaisuutta*. Kone ja siihen kuuluvat lisäkalut on säilytettävä sellaisessa paikassa, missä ne eivät joudu lasten ja sivullisten käsiin. Konetta ei saa ladata ennenkuin teurastuspaikalla.

1). Lataaminen.

Ruuvataan koneen kapeammassa päässä olevasta piipun suusta sulkulaitos pois; piippuun työnnetään käsin (ei aseella) patroona ja kierretään sulkulaitos kiinni, kuitenkin niin, että parin kierteen osuus jää kiertämättä siksi, kunnes teurastaja on valmis laukaisemaan. Tämä on varokeino, jota on noudettava syystä että sulkulaitoksen päässä oleva liikkuva lyöjä on hyvin herkkä kosketukselle ja kone saat-
taa sentähden helposti laueta ennen määräaikaa.

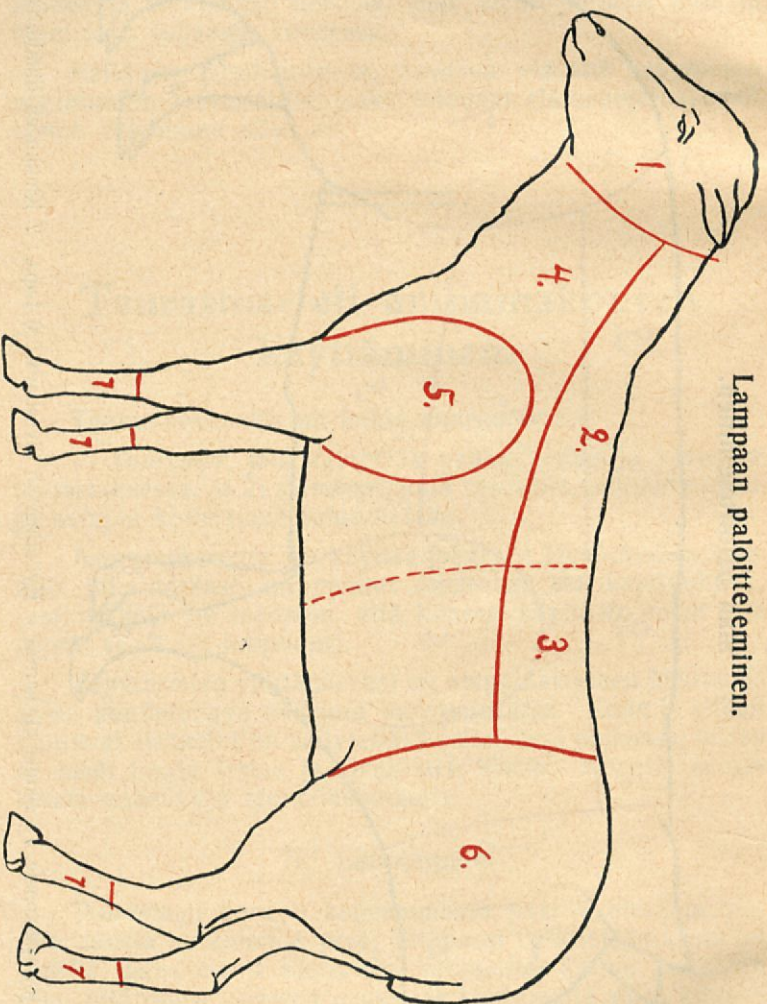

Sian paloitleminen.

1 Pää. 2 Kylsiskappale. 3 Satula eli karrè. 4 Kylkiliha. 5 Sivusilava. 6 Lapa. 7 Kinkku eli liikkiö. 8 Sorkat.

Lampaan paloitteleminen.

- 1 Pää. 2 Kylsiskappale. 3 Satula. 4 Rinta eli kyläkappale. 5 Lapa. 6 Paisi. 7 Sorkat.

II). Laukaseminen.

Jos teuras on iso, on se sidottava kiinni teurastusta varten. Sitten teurastaja asettuu eläimen eteen vasemmalle puolelle, katsoo, ettei ole ihmisiä tai eläimiä teuraan takana (tämä on myöskin varokeino). Vasemmalla kädellään hän tarttuu koneen piipusta kiinni ja asettaa koneen elukan päähän siten, että suu tulee sitä pistettä vastaan, joka saadaan, kun ajatellaan kahden viivan, jotka ovat vedetyt silmäkulman sisäpuolelta vastaavan sarven juureen, leikkaavan toisiansa. Huomattava on, että nautaeläimillä ajatellaan viivat ampumapisteen löytämiseksi vedetyiksi sarvista vastaaviin silmiin, muilla eläimillä taas korvien alapuolelta silmiin. Jälkimäisillä siis on ampumapiste hiukan alempana kuin edellisillä. Harjaantumattoman olisi parempi määrätä ampumapiste ennenkuin eläimen silmät peitetään. Kun kone on asetettu eläimen otsalle, kierretään sulkulaitos oikealla kädellä kiinni ja lyödään samassa kädessä olevalla puunuijalla laukaisunupille. Tämän johdosta syntyy pamaus, ja eläin kaatuu silmänräpäyksessä maahan. Verenjuoksutus j. n. e. tapahtuu ennen osoitetulla tavalla.

Toimituksen jälkeen puhdistetaan koneen piippu sisäpuolelta rasvaisella tukolla ruostumisen ehkäisemiseksi. Ulkoakin päin pyyhitään kone rasvaan kastetulla rievulla.

III). Messinkinen hylssy ja sen lataaminen.

Hylssyä tai koteloa, joka ladataan uudelleen niin kauvan kuin siinä ei näy särkymiä ja se mahtuu piippuun, ladattaessa on kolme seikkaa huomioonotettava: 1) vanhan nallin vaihtaminen uuteen, 2) ruudin pano ja 3) kuulan kiertäminen paikoilleen.

Jokaisessa uudessa kotelossa on jo valmiiksi asetettu nalli. Kun patroona on käytetty, on vanha nalli poistettava ja uusi pantava sijaan. Nallin poistamista varten otetaan tyhjä kotelo vasempaan käteen ja asetetaan se pohja ylöspäin esim. pöydänreunaa vasten. Oikeassa kädessä olevalla naskalilla pistetään nallin keskellä olevan syvennyksen pohjaan reikä ja väännetään sitte naskalilla nalli pois. Silloin tulee näkyviin kotelon pohja ja 3 siinä olevaa pientä reikää. Naskalilla sitten poistetaan kaikki roskat pohjasta ja tarkastetaan että ilmareijät ovat auki, sitte työnnetään uusi nalli sisään. Ellei se silloin mene hyvin sisälle, voi parilla kevyellä puuvasaran lyönnillä ajaa sen syvemmälle. *Nalli on tietysti asetettava paikoilleen ennen ruudin panoa.* Varotettava on ettei kotelon pohjaa nallia poistettaessa vahingoiteta.

Ruudin määrä riippuu teurastettavan eläimen suuruudesta ja ruudin laadusta. Parempi panna enemmän kuin vähemmän ruutia. Savutonta ruutia pannaan vähempi määrä ja etulatinkia on käytettävä, jota viimeistä ei tarvita tavallista jahtiruutia käytettäessä.

Lataus jatkuu siten että väännetään kuula koteloon sen toista kierrettä myöten. Kuulan tulee olla niin syvällä, ettei se pääse liikkumaan. Viimeksi pistetään patroonan kuulapuoli lämpimään taliin niin syvälle, että koko kuula peittyy ohuella rasvakerroksella. Nyt on patroona käyttökelpoinen.

Ampumakoneen edut:

1) Koneella ammutusta eläimestä juoksee veri tarkemmin kuin tavallisella tavalla tapetusta, joten liha tulee valkoisemmaksi ja säilytyskelpoisemmaksi;

2) Nahkakin tulee arvokkaammaksi, koska veri juoksee tarkemmin pois nahan alakerroksista;

3) Otsa ei sanottavasti veristy eikä tahraannu, joten päänahastakin saa hinnan;

4) Aivot, jotka esim. vasikoilla ovat haluttua kauppatavaraa, säilyvät eheinä;

5) Yksi ainoa mies voi toimittaa teurastuksen;

6) Ampumakoneen käyttäminen on helpommasti opittu kuin muiden teurastuskoneiden;

7) Kotieläimemme saavat ampumakoneella teurastettuina pikaisen, *tuskattoman kuoleman*.

Käyttäkäämme siis ampumakonetta.

Teurastuseläimen käsittely.

1) Älä koskaan teurasta kuljetuksesta tai työstä rasitunutta eläintä.

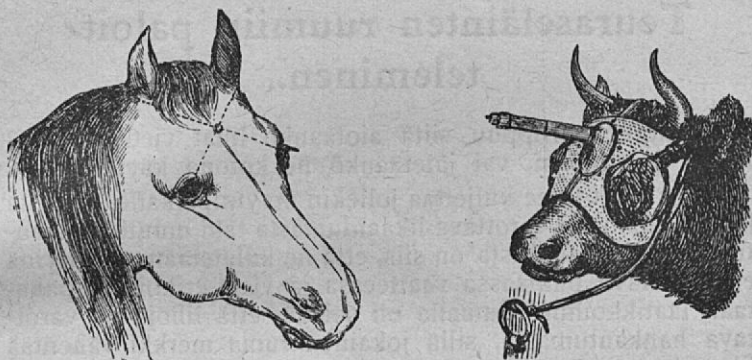
2) Älä koskaan salli eläimen nähdä toisen eläimen teurastamista.

3) Vie eläin rauhallisesti ja säälivästi teurastuspaikalle.

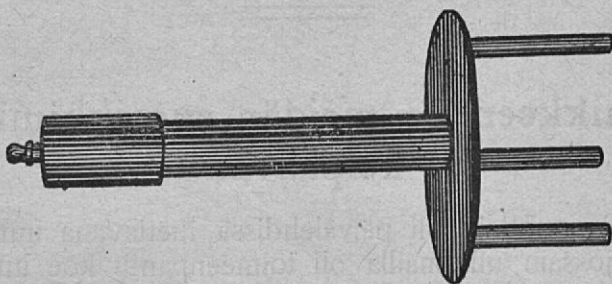
4) Tainnuta aina eläin ennen verenvuodattamista aseuksessa määrättyllä tavalla.

5) Eläintä ei saa 150 markan sakon uhalla lyödä, pistää tai ampua niskaan.

Tähtäyspisteitä.

Ampumakone.

Hylssy eli kotelo ja kuula.

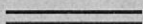
Teuraseläinten ruumiin paloitteleminen.

Paloittelu riippuu siitä aiotaanko lihat viedä toripaikoille myytäviksi, vai jätetäänkö ne kotona käytettäviksi.

Jos lihat tulee kuljettaa jollekin myyntipaikalle, on niitä kaikin mokomin varottava likaantumasta tahi muuten pilaantumasta. Luonnollista on siis, että ne kuletetaan peitettyinä ehdottomasti puhtaassa vaatteessa ja vielä erikoisesti pakataan laatikkoihin. Samalla on selvää, että lihoja on varottava hankautumasta, sillä jokainen ruma merkki vähentää lihan kauppaa-arvoa.

Siinä tapauksessa, että lihat käytetään kotitarpeiksi, riittää usein että ruumis aluksi keskeltä katkaistaan tahi halaistaan siksi kunnes päätetään miten lihat säilytetään (suolassa, savustettuina j. n. e.)

Alla olevista kuvista opimme tuntemaan ne eri kotieläintemme ruumiinosat, joita ravintona käytetään.

Kaikkeen ne meidän suosikkimme kelpaavat.

Tuonnottain oli päivälehdissä luettavana uutinen, että jossain ulkomailla oli toimeenpantu koe uudella räjähdysaineella.

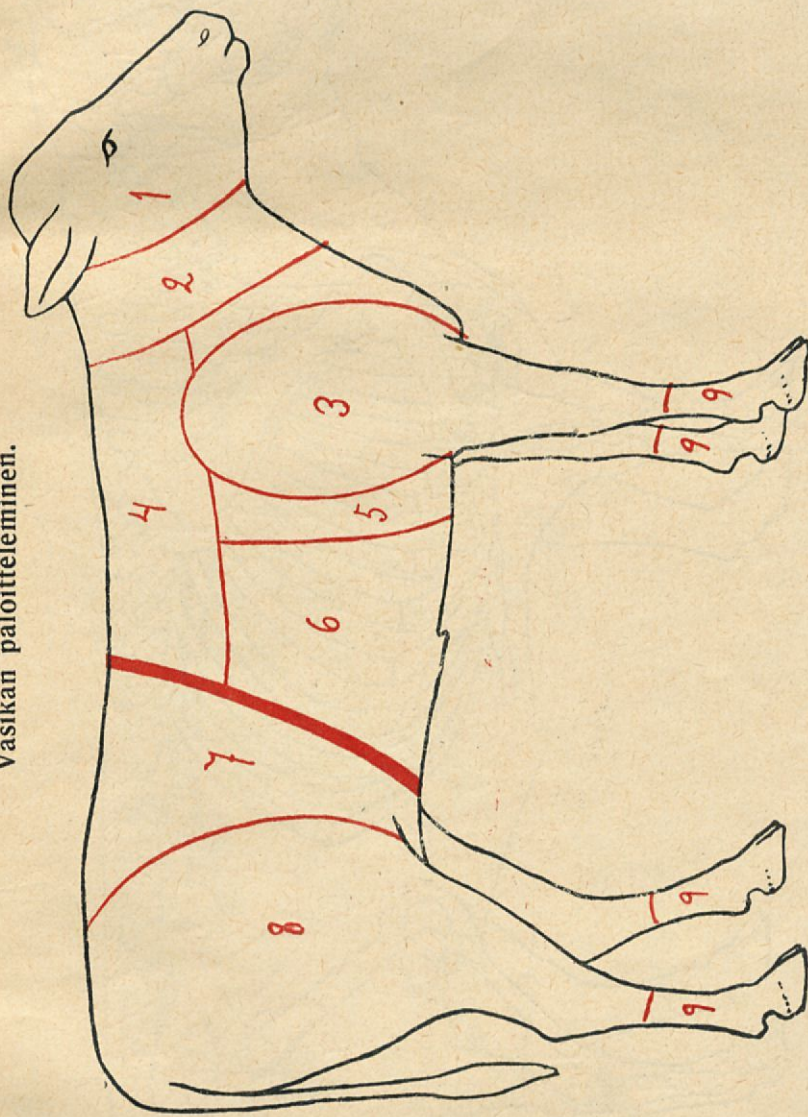
Koe esineinä käytettiin lampaita. Jollekin pelto-tilkulle oli ajeltu parituhatta lammasta odottamaan seuraavana päivänä tapahtuvaa teurastustaan.

Joku määrä tuota uutta ainetta heitettiin lammasparveen. Tulos oli hyvä. Ei lammasta, ei kynttä, ei veripilkkuakaan näkynyt. — Aine oli tosiaankin väkevää.

Kamalata!

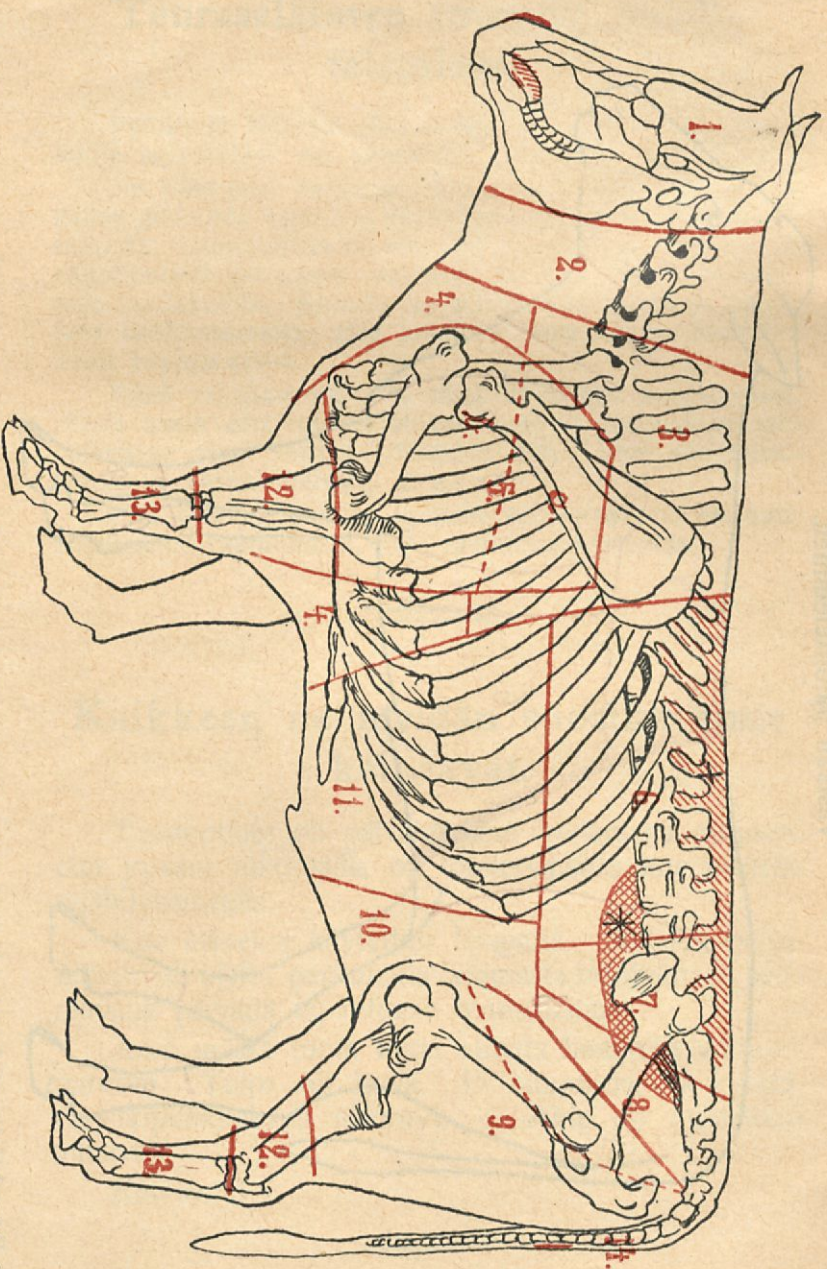
Vasikan paloitteleminen.

1 Pää. 2 Kaula. 3 Lapa. 4 Kyljyskappale. 5 Rinta. 6 Kuvelihat. 7 Selkä eli munuaispaisti. 8 Reisipaisti. 9 Sorkat.

Naudan paloitteleminen.

- 1 Pää. 2 Niska. 3 Etuselkä. 4 Rinta ja etukylki. 5 Lapa. 6 Selkäpaisti. 7 Paantopaisti. 8 Ranskanpaisti. 9 Reisi eli paisti. 10 Kuveilua. 11 Keskitilyki. 12 Potkista. 13 Sorikat. 14 Hantä.